

ԿԱՂԱՆՆԴ ՊԱՊ

Վերադարձ Ռիգելից

АСТГИК СИМОНЯН

**Կաղանդ Պապ.
Վերադարձ Ռիգելիզ**

«Aegitas»

Симонян А.

Կաղանդ Պապ. Վերադարձ Ռիզելիզ / А. СИМОНЯН — «Aegitas»,

ISBN 978-1-77-246878-6

Հեքիաթը հայկական Ամանորի, Կաղանդ պապի, նրա ուղեկից 12 խվիկների եւ նրանց կենսական ուժ տվող արալեզների մասին է: Փոքրիկ արջնակի հույսի ու հավատի շնորհիվ սերնդեսերունդ փոխանցված պսպղուն քարը դառնում է միջոց, որ Կաղանդ պապը վերադառնա Հայաստան՝ իր հետ բերելով յոթ խորհուրդ կծիկները, որոնք դառնում բյուրեղացել են եւ կարգավորում են մարդ — մարդ եւ մարդ — բնություն հարաբերությունները: ~ Կաղանդ պապի կերպարը վեր է հանվել ազգագրական նյութերի հիման վրա եւ ներկայացվել ժամանակակից մտածողությամբ ու ոճին համապատասխան: Կաղանդ պապի արտաքին կերպարը եւ հեքիաթը ստեղծվել են ,Զմեռային փառատոն, Հայաստանի շրջանակներում հայտարարված մրցույթների մասնակիցների, հանձնախմբերի, հանրության կարծիքների հիման վրա:

ISBN 978-1-77-246878-6

© Симонян А.

© Aegitas

Содержание

Շաղանդի պապ: Վերադարձ Ռիզելից	6
Конец ознакомительного фрагмента.	13

Մինոնյան Աստղիկ Կաղանդ պապ: Վերադարձ Ռիզելից

Գիրքը նվիրում են երեխաներիս՝ Ամասիային, Վարանդային,
Վայքին, Եփրատին, ու նրանց նմաններին, ովքեր մշտապես հավատում
ու հույս են տալիս մեզ:
Բաֆֆի Նիզիրյան

Կաղանդ պապ: Վերադարձ Ռիզելից

Նոր տարվա նախօրյակն էր: Շուշանիկը ոչ մի կերպ չէր համաձայնում քնել՝ առանց հեքիաթ լսելու: Ինչքան էլ մեծերը խնդրեցին՝ այս մի օրն էլ առանց հեքիաթի քնի, Շուշանիկը չհամաձայնեց: Փաթաթվելով Շուշան տատիկին ու հանքուրելով նրան՝ նա կամացույց խնդրեց իրեն առանց հեքիաթի չթողնել:

Շուշանիկի խնդրանքից ազդված՝ տատիկը գիջեց: Շուշանիկը վազելով անկողին մտավ ու պատրաստվեց լսելու:

Տատիկը թռռնիկին արդեն պատմել էր Նոյյան տապանի, ջրհեղեղի ու Արարատի մասին: Շուշանիկը գիտեր նաև, որ հայերի նախապապը Նոյի որդի Հաբեթն էր: Նրա գարմից էր Հայկ Աղեղնավորը, ում անունով էլ մեր երկիրը Հայք էր կոչվել: Այս անգամ Շուշանիկին հետաքրքրում էր՝ Նոր տարին հին Հայաստանում նշել են, թե ոչ:

Տատիկը նախ ասաց, որ հայերը Նոր տարվան Ամանոր էին անվանում, հետո պատմեց Հայկի տոհմից Կաղանդի մասին, որին նույն Հայկը ժամանակի պահապան էր կարգել: Նա իր մեծ մագաղաթում նշում էր բոլոր ծնունդները, մեծ ու փոքր տոները, այդ թվում նաև Ամանորը: Կաղանդը, ում տարիների ընթացքում անվանեցին Կաղանդ պապ, հայերին ոչ միայն հիշեցնում էր Ամանորի գալու մասին, այլև հենց ինքն էր անցկացնում այդ տոնը:

Պատմելու ընթացքում Շուշան տատը մոտեցավ փայտե թախտին, միջից հանեց գույնզգույն նախշերով սնդուկը, որտեղից վերցրեց քաթանե մի պստիկ տոպրակ, բացեց և մինչ ափի մեջ շրջելը, անջատեց սենյակի լույսը: Ափի մեջ պսպղուն մի քար ընկավ: Ննջարանն այնպիսի պայծառ լույսով ողողվեց, որ Շուշանիկը զարմանքից շունչը պահեց: Լույսը կաթնագույն էր՝ երկնագույն շողերով: Քարից արձակվող լույսը սրտի զարկերի նման մեկ ուժեղանում էր, մեկ թուլանում: Շուշան տատն ասաց, որ այդ քարն իրենց տոհմում վաղուց է «բնակվում» և անմիջական կապ ունի Կաղանդ պապի պատմության հետ: Շուշանիկը հարմար տեղավորվեց իր անկողնում՝ շարունակելով ափի մեջ ամուր սեղմել քարը:

Ամանորը Հայքում ամենագլխավոր տոներից մեկն էր: Այդ տոնին հայերը պատրաստվում էին մեծ սիրով ու ոգևորությամբ:

Տոնի հետ կապված՝ ունեին հատուկ ծիսակարգեր, սիրելի ուտեստներ, հետաքրքիր խաղեր: Կաղանդը միայնակ դժվարանում էր իրագործել այդ ամբողջը: Երիտասարդների ու մանուկների մի խումբ մշտապես խլվում էր նրա շուրջը՝ օգնելով ու կատարելով նրա խնդրանքը:

Իհարկե, խմբում կային նաև տարեց մարդիկ, որովհետև գործը լիովին կատարելու համար բացի երիտասարդական ավյունից ու մանկական աշխուժությունից նաև ծերունական իմաստնություն էր անհրաժեշտ: Կաղանդին օգնող խմբից տարիների ընթացքում տասներկու հոգուց կազմված մի խումբ առանձնացավ: Նրանց անվանեցին խլվիկներ իրենց շարժունության պատճառով: Կաղանդ պապն ու խլվիկներն այնքան սիրելի էին դարձել հայ մարդկանց համար, որ մոռանալով խլվիկների իսկական անունները՝ նրանցից յուրաքանչյուրին նոր անուն էին տվել: Ավելին՝ տիկնիկներ էին պատրաստել նրանց նմանությամբ և պահում էին իրենց տներում: Ու քանի որ այս խլվիկները ժողովրդի ծոցից էին դուրս եկել ու ժողովրդի շնորհիվ կենդանություն ստացել, ժողովրդի շնորհիվ էլ շարունակում էին ապրել: Նույնիսկ շատ տարիներ հետո, երբ առաջին խլվիկները լքեցին մեր մոլորակն ու գնացին ոգիների աշխարհը, շարունակում էին մասնակցել Ամանորի արարողություններին: Պարզապես մարդիկ հավատում էին նրանց ու նրանց գոյությանը՝ պատկերացնելով, որ խլվիկները բնակվում են Արարատի լանջին: Հենց այդ Հավատն էր, որ սնուցում էր խլվիկներին: Նրանցից յուրաքանչյուրը ժողովրդի մեջ ուներ իր բնավորությանը մոտ մեկին, և այդ մեկն էր, որ օգնում էր խլվիկին կատարելագործվելու, տեսնելու իր սխալներն ու ուղղելու դրանք: Այդպիսի մարդիկ ակամա դառնում էին խլվիկի արայեզր: Նրանց շնորհիվ էր, որ խլվիկները լցվում էին կենդանի շնչով ու երկար տարիների կյանք կուտակում:

Շուշանիկն անհամբեր նստեց տեղում. ուզում էր իմանալ, թե հիմա որտեղ են այդ խլվիկները: Շուշան տատը նորից պառկեցրեց թոռնիկին ու շարունակեց իր պատմությունը:

Մեծ Հայքում դժվար ժամանակներ սկսվեցին: Մեր երկիրը բաժանվեց ուժեղ օտարների միջև:

Հայ մարդը կորցրեց իր Հավատը, և թուլացավ մարդկանց ու խլվիկների միջև կապը: Մոռացվեցին նաև շատ ու շատ տոներ, որոնք հին ժամանակներում օգնում էին նրանց ապրել, սիրել, աշխատել: Ու մի օր էլ Կաղանդ պապն ու խլվիկները հասկացան, որ ոչ ոք իրենց չի հիշում, և ոչ ոք իրենց կարիքը չունի: Նրանք հեռացան դեպի իրենց հեռավոր նախնու՝ Հայկի համաստեղությունը: Բայց անկախ ամեն ինչից, տարին ունի իր ավարտը: Հայերը հիմա բոլորի նման տոնում են հին տարվա գնալն ու նորի գալը: Բայց Նոր տարին Ամանորից շատ է տարբերվում. չունի նրա հնայքն ու շուքը: Ավելին՝ մեզ՝ հայերիս, չի առանձնացնում: Նոր տարին բոլորին է, բոլոր ազգերին, իսկ Ամանորը միայն հայերին էր: Շուշան տատը ընդհատեց պատմությունը. թոռնիկը քնել էր: Քանի որ Շուշանիկն ամուր սեղմել էր բռունցքը, տատիկը որոշեց քարը թողնել նրա ձեռքում՝ զգուշանալով, որ չարթնացնի:

Ծածկելով Շուշանիկին՝ դուրս եկավ ննջարանից՝ չկասկածելով անգամ, որ Շուշանիկի ափի մեջ սեղմված պստիկ քարը մի նոր պատմության սկիզբ է դառնում: Դարերի ընթացքում կուտակված կենսական ուժի շնորհիվ էր, որ Կաղանդ պապն ու խլվիկներն ապրեցին՝ հավատալով, որ մի օր հայի մեջ կարթնանա նախնյաց ոգին ու հիշողությունը, ու հայերը

Կկանչեն Կաղանդ պապին ու խլվիկներին՝ նրանց նվիրելով իրենց Հավատը: Բայց տարիներն անցնում էին լույսի արագությամբ, կենսական ուժը լքում էր Կաղանդին ու նրա խլվիկներին, իսկ հայի հիշողությունը խոր քուն էր մտել՝ օտարի շքեղ ավանդույթներին հետևելով: Նույն գիշեր Հայկի համաստեղության ամենամեծ աստղի՝ Ռիզելի վրա, որը երկնագույն շողերով կաթնագույն լույս ունի, մեծ հավաք հրավիրվեց:

Ռիզելի վրա ապրող Կաղանդ պապը, սովորության համաձայն, քնելուց առաջ նայեց իր մագաղաթին: Նշանները ցույց էին տալիս, որ մոտենում է Ամանորի տոնը: Միրտը ճնշվեց ցավից ու կարոտից: Սկսեց արագ-արագ փաթաթել իր մեծ մագաղաթը, երբ սրտի մեջ թույլ ջերմություն զգաց, որը շարունակում էր ուժեղանալ: Կաղանդ պապին մոտեցած խլվիկը՝ Ճտատիկը, որը նրա սուրհանդակն էր ու այդ պատճառով էլ նրա հետ նույն աստղի վրա էր բնակվում, Կաղանդի դենքին վերջապես ժպիտ տեսավ: Ուրախ ծիծաղով Կաղանդը Ճտատիկին խնդրեց շրջել Հայկի համաստեղության այն բոլոր աստղերով, որտեղ տեղավորվել

Էին մյուս՝ տասնմեկ խվիլիկները, և նրանց մեծ հավաքի հրավիրել: Ճտպտիկն առանց հապաղելու ճանապարհ ընկավ:

Ինչ—որ հո՞ւյս է արթնացել Կաղանդի սրտում... բայց որտեղի՞ց... ինչպե՞ս...

Ճտպտիկը հեռու չէր իրականությունից: Շուշանիկը ափում սեղմած քարի միջոցով ազդակներ էր ուղարկում Կաղանդ պապին՝ ջերմացնելով նրա սիրտը:

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.